

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра філософських та політичних наук

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

**«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Перший (бакалаврський) рівень
Бакалавр
16 «Хімічна та біоінженерія»
162 Біотехнології та біоінженерія

Біла Церква – 2024

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія української державності та національної культури» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 162 Біотехнології та біоінженерія / Укладач Н.С. Пасічник. Біла Церква: БНАУ, 2024. 20 с.

Розробник: Н.С. Пасічник, канд. іст. наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософських та політичних наук (№ 1 від 05 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри філософських
та політичних наук, доцент

Л.М. Мельник

Схвалено науково-методичною комісією біолого-технологічного факультету
(Протокол (№ 1 від 08.08.2024 р.)

Голова науково-методичної комісії
біолого-технологічного факультету
доцент

_____ С.В. Мерзлов
(підпис)

Гарант ОПП, д-р с.-г. наук, професор _____ С.В. Мерзлов
(підпис)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6.1. Лекції	9
6.2. Практичні заняття	11
6.3. Самостійна робота	12
6.4.Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	12
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	13
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	14
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення дисципліни «Історія української державності та національної культури» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 32 годин (лекції – 28, практичні заняття – 4), самостійна робота студентів – 58 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	16 «Хімічна та біоінженерія»	Нормативна	
		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 162 Біотехнології та біоінженерія	1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
		1-й	
Загальна кількість академічних годин – 90		Лекції	
		28 год	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самостійної роботи студента – 3	Перший (бакалаврський) рівень	Практичні	
		14 год.	
		Самостійна робота	
		48 год	
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення дисципліни «Історія української державності та національної культури» є формування цілісного та системного уявлення про визначальні закономірності та тенденції розвитку української державності та національної культури. Курс передбачає вивчення та узагальнення багатовікового історико-культурного досвіду свого народу, закономірностей політичних, державотворчих, соціально-економічних і культурних процесів, що відбувалися на теренах України, формування уяви про сучасний стан української державності та українського суспільства, визначення його ціннісних орієнтирів і шляхів розвитку на майбутнє.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативна навчальна дисципліна «Історія української державності та національної культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Історія України», «Історія української культури», «Всесвітня історія».

3. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Біотехнологія» здобувачі першого (бакалаврський) рівня вищої освіти повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК02. Здатність до письмової та усної комунікації українською мовою (професійного спрямування);

ЗК08. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК09. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3.2. Програмні результати навчання, які забезпечує дисципліна

РН22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

РН23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ»

Змістовий модуль 1. Становлення та еволюція української державності та національної культури

Тема 1.1. Вступ до курсу. Витоки Української державності та національної культури.

Тема 1.2. Латентний період Українського державотворення (друга половина XIV – XVI ст.).

Тема 1.3. Українська козацька держава (середина XVII – кінець XVIII ст.)

Тема 1.4. Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст.

Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX- поч. XXIст.)

Тема 2.1. Український національно - визвольний рух і державотворчі процеси 1917 - 1921рр.

Тема 2.2. Державно-політичне становище на землях України у міжвоєнний період

Тема 2.3. Україна в роки Другої світової війни

Тема 2.4. Україна в умовах радянської квазідержавності (2 пол. XX ст..)

Тема 2.5. Історичні особливості державотворчих процесів в незалежній Україні

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Становлення та еволюція української державності та національної культури						
Тема 1.1	10	4	2			6
Тема 1.2	8	2				6
Тема 1.3	12	4	2			6
Тема 1.4	8	2	2			6
Разом за модуль 1	38	12	6			24
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX- поч. ХХІст.)						
Тема 2.1	13	4	2			7
Тема 2.2	11	4	2			7
Тема 2.3	8	2				6
Тема 2.4	9	2	2			7
Тема 2.5	11	4	2			7
Разом за модуль 2	52	16	8			34
Всього годин	90	28	14			58

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Становлення та еволюція української державності та національної культури	
1.1. Вступ до курсу. Витоки Української державності та національної культури Мета, предмет і завдання курсу «Історія української державності та культури». Ознаки, символи та атрибути державності. Витоки та етапи становлення української державності. Перші протодержавні та державні утворення: Кімерія, Скіфія, Сарматія, грецькі міста-держави, Боспорське царство. Зародження державності у східних слов'ян. Передумови утворення Київської Русі. Теорії походження Київської Русі. Внутрішні і зовнішні фактори розвитку Давньоруської держави. Політичний устрій й особливості системи державного управління та її історична трансформація. Соціально-економічний розвиток. Міжнародні зв'язки і місце Київської Русі в історії Європи. Галицько-Волинське князівство – продовжувач державницьких традицій Київської Русі. Соціально-економічний розвиток та суспільно-політичний устрій Галицько-Волинського князівства. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали. Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства. Причини і наслідки втрати української державності. Історичне значення давньоруської держави. Культурні процеси на українських землях в княжу добу.	4
1.2. Латентний період Українського державотворення (друга половина XIV – XVI ст.) Початок литовсько-польської експансії. Вхід українських земель до складу інших держав. Особливості перебування українських земель під владою іноземних держав. Литовсько-польські унії та їх наслідки для українських земель. Втрата українськими землями своєї автономії. Соціально-економічний розвиток. Культурний розвиток українських земель в 2 пол. XIV – на початку XVII ст. Запорозька Січ у козацькому державотворенні. Умови й обставини появи козацтва. Утворення Запорізької Січі. Суспільно-політичний, військовий та адміністративний устрій Запорізької Січі. Державотворчі тенденції в діяльності козацтва. Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя.	2

1.3. Українська козацька держава (середина XVII – кінець XVIII ст.) Соціально-економічне і політичне становище України напередодні повстання 1648 р. Характер, рушійні сили і мета Національної революції сер. XVII ст. Основні етапи війни. Переяславська угода 1654 р., її оцінка в історіографії. Державницька програма Б. Хмельницького. Зміни у суспільних відносинах. Формування української держави, її політична форма. Органи центральної і місцевої влади та управління. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у складі Московської держави та Речі Посполитої. Руїна та її вплив на державність України. Поділ українських земель на Лівобережну та Правобережну Україну. «Вічний мир» 1686 р. Обмеження автономії Гетьманської України і посилення колонізаторської політики московського царизму. Органи самодержавного управління Україною-Гетьманщиною. Остаточне скасування гетьманської влади у 1764 р. Ліквідація козацького самоврядування на Слобідській Україні й Лівобережжі (1765 – 1786 рр.), Запорозькій Січі (1775 р.). Особливості розвитку національної культури середини XVII – кінця XVIII ст. Феномен козацького бароко.	4
1.4. Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст. Адміністративно-територіальний поділ та суспільний устрій українських земель під владою Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій у XIX ст. Початки національного відродження в Україні, його передумови та етапи розвитку, прояви впливу революційних ідей Західної Європи на Україну. Розгортання російського суспільно-політичного та польського національно-визвольного рухів на українських землях у XIX ст. Утворення, діяльність, програмні документи Кирило-Мефодіївського товариства, його склад. Передумови національного відродження на західноукраїнських землях, політика австрійського уряду щодо цих земель. Утворення, ідейно-теоретичні засади та основні напрями діяльності “Руської трійці”. “Весна народів” 1848 р. в Австрійській монархії та Східній Галичині. Наслідки та значення подій 1848 – 1849 рр. на західноукраїнських землях. Політичне життя Російської імперії другої половини XIX ст., модернізаційні реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. Активізація національно-визвольного руху в Наддніпрянській Україні в другій половині XIX ст. Антиукраїнська політика російського царизму. Створення і програмні ідеї перших українських політичних партій.	2

Разом за змістовий модуль 1	12
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX- поч. ХХІст.)	
2.1. Український національно - визвольний рух і державотворчі процеси 1917 - 1921рр. Причини та передумови Української революції. Утворення Центральної Ради, її програма і соціальна база. Універсали Центральної Ради. Утворення Генерального Секретаріату. Утворення Української Народної Республіки. Утворення в Україні маріонеткового радянського уряду. Агресія більшовицької Росії. Підписання мирного договору з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною, Болгарією. Прийняття Конституції УНР. Криза Центральної Ради навесні 1918 р. Гетьманський переворот. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського: особливості внутрішньої і зовнішньої політики. Падіння гетьманського режиму. Утворення Директорії, її політика і соціальна база. Відновлення УНР. Спроби утвердити українську державність в умовах зовнішньої агресії. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки. Акт злуки УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. Війна з Польщею. Національно-визвольний рух у Північній Буковині та на Закарпатті. Встановлення радянської влади в Україні у 1919 р. Перша радянська конституція України. Політика більшовиків в Україні в 1919 р. Радянсько-польська війна. Ризький мирний договір. Рішення Ради послів Паризької мирної конференції про приєднання Східної Галичини до Польщі, падіння ЗУНР та її історичне значення. Окупація Північної Буковини Румунією та входження Закарпаття до Чехословаччини. Основні уроки української національної революції. Причини краху всіх спроб творення української національної держави у межах проживання етнічних українців.	4
2.2. Державно-політичне становище на землях України у міжвоєнний період Політична і соціально-економічна криза на початку 1920-х рр. в Україні. Запровадження нової економічної політики. Індустріалізація України. Колективізація сільськогосподарського виробництва. Голодомор 1932 – 1933 рр.: причини, організація та розгортання, наслідки геноциду. Політика “українізації”: причини, суть, наслідки. Становлення радянського тоталітаризму в Україні, його характерні риси. Становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехо-Словаччини. Створення Організації Українських Націоналістів (ОУН), її програмні цілі, форми і методи їх досягнення. Діяльність легальних українських політичних партій в Східній Галичині та Волині. Національно-визвольний рух, діяльність політичних партій та громадських організацій у Північній Буковині, Бесарабії і Закарпатті. Карпатська Україна 1938 – 1939 рр.	4

2.3. Україна в роки Другої світової війни Назрівання збройного конфлікту в Європі наприкінці 1930-х рр. Пакт Ріббентропа-Молотова. Початок Другої світової війни, входження Західної України до складу УРСР. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму на західних землях України. Початок радянсько-німецької війни. Плани нацистського рейху щодо України. Окупація нацистами України, «новий порядок». Створення і діяльність легальних українських організацій: Українського Центрального Комітету, Української Національної Ради, Українського Крайового Комітету. Формування трьох гілок Руху Опору населення України (українського націоналістичного, радянського партизанського та польського) нацистському окупаційному режимові. Питання стратегії і тактики ведення боротьби за державну незалежність України у середовищі ОУН. Звільнення України від німецької окупації. Внесок України у перемогу над нацизмом.	2
2.4. Україна в умовах радянської квазідержавності (2 пол. XX ст.) Адміністративно-територіальні зміни Української РСР у перші повоєнні роки (1945 – 1951). Участь України в міжнародних політичних процесах. Зміни в політичному житті України (др. пол. 40–80-х рр. XX ст. Соціально-економічний розвиток УРСР в другій пол. XX ст. Наступ на національно-культурне життя та духовний розвиток українського народу, посилення русифікації. Розгортання правозахисного та дисидентського руху. Перші кроки демократизації суспільства в період “перебудови”. Зростання самосвідомості й духовності народу, активізація українського національно-визвольного руху. Політичне життя України (1990 – 1991 рр.). Зростання політичної активності народу.	2
2.5. Історичні особливості державотворчих процесів в незалежній Україні Розгортання державотворчих процесів у 1991 – 1996 рр. Розбудова владних структур. Конституційний процес. Політичний та соціально-економічний розвиток (1991 – 2004). “Помаранчева революція” та її наслідки. Повернення до моделі президентсько-парламентської республіки. Загострення політичної ситуації наприкінці 2013 р. Євромайдан. Революція Гідності 2013 – 2014 рр. Вибори Президента 2014 і 2019 рр. Міжнародне становище та зовнішня політика України. Російсько-українська війна. Перспективи Української держави в ХХІ ст. Розвиток національної культури.	4
Разом за змістовий модуль 2	16
Всього	28

6.2 Практичні заняття

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Становлення та еволюція української державності та національної культури		
1.1.	Вступ до курсу. Витоки Української державності та національної культури	2
1.2	Українська козацька держава (2 пол. XVII – кінець XVIII ст.)	2
1.3	Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст.	2
Разом за змістовий модуль 1		6
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX- поч. XXIст.)		
2.1.	Національно-державне будівництво в Україні (1917 – 1921 рр.)	2
2.2	Державно-політичне становище на землях України у міжвоєнний період	2
2.3	Україна в умовах радянської квазідержавності (2 пол. XX ст..)	2
2.4	Історичні особливості державотворчих процесів в незалежній Україні	2
Разом за змістовий модуль 2		8
Всього		14

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Становлення та еволюція української державності та національної культури		
1.1.	Вступ до курсу. Витоки Української державності та національної культури	5
1.2.	Латентний період Українського державотворення (друга половина XIV – XVI ст.).	5
1.3.	Українська козацька держава (середина XVII – кінець XVIII ст.)	6
1.4.	Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст.	5
Разом за змістовий модуль 1		21
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX- поч. XXIст.)		
2.1.	Український національно - визвольний рух і державотворчі процеси 1917 - 1921рр.	6
2.2.	Державно-політичне становище на землях України у міжвоєнний період	5
2.3.	Україна в роки Другої світової війни	5
2.4.	Україна в умовах радянської квазідержавності (2 пол. XX ст..)	5
2.5.	Історичні особливості державотворчих процесів в незалежній Україні	6
Разом за змістовий модуль 2		27
Всього годин		48

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle.

Під час лекційних занять використовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, відео презентації, роздатковий матеріал. Використовується метод проблемного викладання, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням індивідуальних завдань, конференцій, круглих столів.

Самостійна робота передбачає опрацювання додаткових джерел у вигляді pdf-файлів; інформації з інтернет-сайтів; відеоматеріалів в YouTube за відповідними темами.

В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання взаємодія з викладачем відбувається за допомогою застосунків Zoom для відеоконференцій, освітньої платформи MoodleBnau для виконання дослідницьких і підсумкових тестових завдань, файлообмінних соціальних мереж Telegram, Viber тощо.

Формат дисципліни:

Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Історія української державності та національної культури» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні роботи.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

За умови повного виконання навчального навантаження та отримання студентом не менше 60 балів, студент допускається до підсумкового контролю – іспиту. Максимальна кількість балів, яка отримується студентом на іспиті – 30 балів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	Залік	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів		35	15	20	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Інформаційні ресурси професійного спрямування.

Технічні засоби:

1. Мультимедійний проектор.
2. Комп'ютери.
3. Система дистанційного навчання Moodle.

Політика:

Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові есе здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями, розрахунками чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять: очікується, що здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн режимі.

Політика щодо дедлайнів і перескладання: здобувачі мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.

Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність.

Політика оцінювання: засоби та критерії оцінювання прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеної на платформі Е-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бандурка О. М. Історія державності України : експерим. підруч. / за ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша. Харків : Одиссей, 2004. 608 с.
2. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 8-ме видання, перероблене, доповнене. К.: “Академія”, 2021. 640 с.
3. Борисова О. В. Історія української державності : підручник : у 2 т. Т. 1 : Давні часи. Середньовіччя. Нова доба / О. В. Борисова, А. О. Климов ; МОН України ; Луганськ. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2018. 344 с.
4. Борисова О. В. Історія української державності : підручник : у 2 т. Т. 2 : 1917 - 2017 рр. / О. В. Борисова, А. О. Климов ; М-во освіти і науки України ; Луганськ. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2018. 463 с.
5. Брехуненко В. Війна за свідомість. Російські міфи про Україну та її минуле. Київ : Вид. ПП Н. А. Брехуненко, 2017. 280 с.
6. Верменич Я.В. Українсько-російське пограниччя у просторі конфлікту ідентичностей в історії та сучасності / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2024. 331 с.
7. Верстюк, В. Союз Пілсудського - Петлюри в історії боротьби за українську державність. *Український історичний журнал*. 2020. № 2. С. 4-21.
8. Відродження української національної символіки : зб. ст. / упоряд.: Андрій Бережина, Андрій Гречило, Алла Малієнко. Київ : Вид. дім журн. «Пам'ятки України», 2021. 490 с., 52 с.
9. Винницький М. Український Майдан, російська війна. Хроніка та аналіз Революції Гідності. / пер. з англ. Романа Ключка. Львів : Вид-во Старого Лева, 2021.
10. В'ятрович В. (Не)історичні миті. Нариси про минулі сто років. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2018. 176 с.
11. Гайдуцький П. І. НеЗабуті реформи в Україні, 1991-2017 . Київ : ТОВ «ДКС-центр», 2017. 852 с.
12. Головка В. Вторгнення. 2022. Широкомасштабна агресія Росії проти України. Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 602 с.
13. Горобець В. Україна та імперія в ранньомодерну добу: чи була Козацька держава failed state? / За ред. В. Смолія. Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2023. 116 с.
14. Горобець В. Українські наративи європейської соціокультурної спадщини: традиції та практики самоврядності в Гетьманаті. Аналітична записка / Відповідальний редактор В.А. Смолій. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2024. 36 с.
15. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К. : Портал, 2022. 408 с.
16. Декларація про державний суверенітет України. Історія прийняття, документи, свідчення / ред. рада : О. Барабаш (голова), Я. Зайко (відп. ред.), І. Бойко та ін.; Асоц. нар. деп. України. Житомир «Рута», 2010. 868 с.

17. Дорошко М. Історія України : знакові події та особистості. Київ : ТОВ «ОСНОВА-ПРИНТ ПЛЮС», 2021. 472 с.
18. Залізняк Л. Л. Від склавинів до української нації / Л. Л. Залізняк ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; Центр українознавства. Київ : Бібліотека українця, 2004. 256 с.
19. Залізняк Л. Л. Походження українського народу. Київ. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т українознавства. Київ : ПБП «Фотовідеосервіс», 1996. 80 с.
20. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посібник / ред. Л. Є. Дещинський. 5-е вид., випр. і доп. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. 474 с.
21. Історія української державності та культури. Словник основних понять : навч.-метод. посібник / уклад. : С.В. Литвинська, Н.О. Сенчило, Л.Г. Скуратівська, Т. М. Чухліб. К. : НАУ, 2021. 56 с.
22. Ковальов, А. Як гартувалася державність : нариси до історії Української революції і Перших Визвольних змагань у Боярці-Будаївці та околицях Києва / Андрій Ковальов. Київ : Вид-во Марка Мельника, 2020. 592 с.
23. Конституція Пилипа Орлика. Київ : Альфа Реклама, 2019. 145 с.
24. Корогод Г. І. Перша Конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції : навч. посіб. / Г. І. Корогод ; М-во внутр. справ України, Нац. ун-т внутр. справ України. Суми : Унів. кн., 2008. 123 с.
25. Крисаченко, В. Українська державність княжих часів : сутнісні виміри. *Українознавство*. 2012. № 3. С. 114-120.
26. Луньов Г. О. Земля, козацтво і державність України. Київ : НАІРІ, 2009. 215 с.
27. Мірошніченко, М. І. Державність і право України : генезис у європейському контексті (з найдавніших часів до початку ХІХ ст.) / М.І. Мірошніченко. Київ : Атіка, 2006. 544 с.
28. Моця О. П. Українці: народ і його земля : (етапи становлення). Київ : Стародавній Світ, 2011. 638 с.
29. Офіцинський, Р. А. Історія УПА. Харків : Орбіта, 2021. 127 с.
30. Петровський М. Н. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства ХІІ-ХІІІ століть. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 310 с.
31. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / гол. ред. В. М. Литвин; авт. кол.: О. Г. Аркуша, С. О. Біла, В. Ф. Верстюк та ін.; НАН України. Інститут історії України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. К.: Видавництво "Ніка-Центр", 2008. 988 с.
32. Сергійчук В. Неусвідомлення України. Ставлення світу до Української державності : погляд у 1917-1921 роки з аналізом сьогодення. Київ : ПП Сергійчук М. І., 2012. 872 с.
33. Смолій В., Степанков В. Ідея протекторства в геополітичній доктрині Богдана Хмельницького та переяславський проект 1654 року: Тематичні нариси / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут

історії України, 2023. 144 с.

34. Святоцький О. Поняття, ознаки, атрибути та символи державності. *Право України*. 2021. № 9. С. 22-25.

35. Святоцький О. Витоки, етапи становлення та розвиток української державності. *Право України*. 2020. № 1. С. 17- 40

36. Стефанчук Р. Традиція безперервності української державності. *Право України*. 2021. № 9. С. 12-21

37. Україна: хроніка ХХІ століття. Роки 2001–2011 / За заг. ред. В. А. Смолія; Авт. кол.: О. В. Андрощук (відп. ред.), О. Ю. Гайдай, Л. В. Ковпак, О. П. Коляструк, С. С. Падалка, В. Г. Тищенко, О. В. Черниш, О. О. Чертопалов, Т. С. Шульга. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 728 с.

38. Чорна, С. Галицько-Волинське - князівство-продовжувач держави «Руської землі». *Голос України*. 2021. 20 трав. (№ 108).

39. Шевчук В. Козацька держава : етюди до історії українського державотворення. Київ : Абрис, 1995. 392 с.

40. Шлях з первісності у цивілізацію. Українські шати середньовіччя / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2023. 658 с.